

YHDENVERTAISUUS –JA MONINAISUUSOSAAMISTA KANSANOPISTOON, osa 3

20.5.2024

Annina Laaksonen

Nuorisoseurat

Tämän koulutuksen tavoitteet

- Tutustua turvallisemman tilan periaatteisiin käytännössä
- Hahmottaa, millaisia toimenpiteitä olisi hyvä tehdä seuraavaksi omassa opistossa

Tämän aamun ohjelma

- Välitehtävän purku pienryhmissä keskustellen
- Nuorisoseurojen turvallisemman tilan periaatteet ja miten niitä sovelletaan
- Syrjintään, rasismiin ja muuhun epäasialliseen kohteluun puuttuminen arjessa (case – esimerkit ryhmätöinä)
- Miten voimme viedä oppimaamme käytäntöön eri kansanopistoissa?
- Loppuyhteenvedo

Välitehtävän purku

- Tehtävänne oli mieltä/selvittää, millaisia konkreettisia asioita teidän pitäisi kehittää omassa opistossanne yhdenvertaisuus –ja moninaisuusteemojen tiimoilta.
- Kenen pitäisi olla mukana?
- Mitä pitäisi tapahtua?

- Keskustelkaa näistä pienryhmissä ja palataan sitten yhteen keskustelemaan.

Turvallisemman tilan periaatteet Nuorisoseuroissa

1. Olemme yhdenvertaisia ja moninaisia. Kaikilla on oikeus osallistuatoimintaan. Sitoudumme syrjinnänvastaisuuteen ja antirasistisuuteen.
2. Emme oleta. Kunnioitamme jokaisen itsemäärittelyoikeutta emmekä tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnosta, perhesuhteista tai muusta henkilön taustaan liittyvästä syystä.
3. Jokaisella on oikeus osallistua. Annamme tilaa kaikille osallistua toimintaan. Kiinnitämme huomiota sanavalintoihimme, kohtaamme kaikki kunnioittavasti ja kannustamme mukaan osallistumaan.
4. Puutumme häirintään emmekä hyväksy vihapuhetta. Puutumme häirintätilanteisiin ja vihapuheeseen, kun sellaisia havaitsemme tai ne tulevat tietoomme. Tapatumissamme ja toiminnassamme on mukana yhdenvertaisuusagentteja/häirintäyhdyshenkilöitä. Heihin saa yhteyden joko puhelimitse, viestillä tai anonyymien viestintäkanavan välityksellä.
5. Ihmettelemme yhdessä. Toiminnassamme on rento ote, kysymysten esittäminen ja erehtyminen on sallittua. Opimme kokemuksista.

Turvallisemman tilan periaatteiden luominen ja toimintatavoista sopiminen

- Periaatteet kannattaa luoda koko yhteisön kanssa yhdessä: niin henkilökunnan kuin opiskelijoiden kanssa.
- Jokaisen yhteisöön kuuluvan henkilön tulee sitoutua turvallisemman tilan periaatteisiin. Johdon sitoutuminen erityisen tärkeää!
- Keskustelkaa yhdessä, miten kukin osapuoli toivoo asioihin puututtavan, esim. henkilökunnalle paikka on työpaikka, opiskelijoille opiskelupaikka ja monelle myös koti, jos asuu asuntolassa. Miten tämä vaikuttaa kokemukseen turvallisemmasta tilasta?
- Keskustelkaa myös vallasta: henkilökunnalla on opiskelijoita enemmän valtaa mutta myös vastuuta.
- Vastuu hyvästä ja asiallisesta käytöksestä on koko yhteisöllä.
- Turvallisemman tilan periaatteet toimivat parhaiten, kun niitä ei anneta ”ylhäältä annettuna”.

Ajatuksia turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottoon

- Käy ensin rauhassa itse periaatteet läpi, ja vasta sen jälkeen osallistujien kanssa.
- Pysähdy lukiessasi kysymään esimerkiksi: "Mitä tämä sana tarkoittaa?" Pohdi: "Minkälaisissa tilanteissa tällaista voisi sattua?" "Miten siihen tulisi reagoida?" "Miten tämä voisi näkyä juuri täällä meillä?"
- Monet hyötyvät kuvista, käytä niitä lisänä. Voit myös kuvittaa piirtämällä periaatteita ylös.
 - Voit käyttää yhdessä pelkkiä kuvia ja keskustella, mitä tämä kuva tarkoittaa meidän toiminnassa. Voit myös keksiä kuvaan sopivan harjoitteen, joka tukee turvallisemman tilan periaatteita.
- Ole avoin kysymyksille. Jos et tiedä, miten selittää jokin sana tai asia, pyry selvittämään merkitys. Aikuistenkaan ei tarvitse tietää kaikkea. Muista palata asiaan!
- Muista - aikuisen esimerkki on isoin suunnannäyttävä. Jos teet itse virheen tai epäonnistut, näytähän avoimesti mallia, miten toimitaan reilusti ja oikein.
- Tutustu ryhmääsi, juttele kaikkien kanssa. Ole kiinnostunut, näin olet heti lähempänä ryhmääsi ja voit puuttua ajoissa.
- Turvallisemman tilan periaatteet voi pilkkoa pienemmiksi. Periaatteita tukevia harjoitteita ja leikkejä sekä keskusteluja kannattaa käydä läpi pitkin toimintakautta. Älä purista sääntöjä tyyliin: "Nyt on pakko tehdä säännöt!"

Ohjaajan tai opettajan rooli turvallisemman tilan rakentajana

- Kokemusten jakaminen on luottamuksen osoitus: myös ohjaajan puhe ja esimerkit ovat keinoja lisätä turvallisuuden kokemusta ja luottamusta ryhmässä.
- Tärkeää on omien rajojen määrittäminen ja ilmapiirin aistiminen.
- Pohdi mikä on sinulle sopiva ja turvallinen taso jakaa henkilökohtaisia kokemuksia?
- Esim. sää – koti – työmatka – siviilisääty – ruoanlaitto.

Case Nuorisoseurat: Yhdenvertaisuusagentit

- Yhdenvertaisuusagentti/häirintäyhdyshenkilö on **tukihenkilö**, jonka puoleen voi kääntyä, mikäli kokee tulleensa häirityksi. Heidän tehtävänä on luoda turvallista tilaa ja tunnistaa sekä puuttua häirintä- ja syrjintätilanteisiin. He tukevat ja neuvovat häirintätilanteiden selvittelyssä.
- Yhdenvertaisuusagentit ohjaavat tarvittaessa oikeanlaisen avun piiriin. He neuvovat ja tukevat henkilöitä, jotka ovat kohdanneet häirintää, syrjintää, kiusaamista tai muuta epätasa-arvoista kohtelua tapahtumassa tai toiminnassa.
- Heidän velvollisuutensa on varmistaa, että turvallisemman tilan periaatteet ovat näkyvästi esillä tapahtumassa tai toiminnassa. Yhdenvertaisuusagentit ovat myös tutustuneet rakentavan dialogin pelisääntöihin.
- Yhdenvertaisuusagentti ei ole viranomainen, eikä hänellä ole oikeutta ottaa kiinni tai poistaa tilasta henkilöä. Yhdenvertaisuusagentti voi kuitenkin olla helpommin lähestyttävämpi henkilö, kuin vaikkapa järjestyksenvalvoja, jos tapahtumassa tai toiminnassa mukana ollut henkilö on kokenut epäasiallista kohtelua. Tästä syystä tapahtumissa ja toiminnoissa yhdenvertaisuusagenttina toimivat järjestäjän taholta eri henkilöt kuin järjestyksenvalvojat.
- Yhdenvertaisuusagentilla on hyvä olla näkyvä tunniste (esim. vaate), jonka jokainen huomaa ja josta voidaan viestiä.
- Yhteydenotot voi tulla kasvotusten, Whatsapp-viestinä tai anonyymien ilmoituskanavan kautta.

Milloin ja missä yhdenvertaisuusagenttia tarvitaan?

- Häirintää tai syrjintää kohdannut henkilö haluaa tulla kuulluksi ja nähdyksi
- Tarvitaan puuttumista käynnissä olevaan häirintätilanteeseen tai epäasialliseen keskusteluun julkisissa tiloissa.
- On tarvetta avata epäasiallisesti käyttäytyneelle henkilölle turvallisemman tilan periaatteita ja käydä keskustelua asiasta
- Halutaan luoda turvallisempaa tilaa tapahtumissa ja toiminnoissa
- Käydään keskusteluja turvallisemman tilan periaatteista häirinnästä ja syrjinnästä
- Halutaan ennaltaehkäistä häirintää tai syrjintää
- Yhdenvertaisuusagentin ei tarvitse tietää kaikkea, mutta hänellä on vastuu selvittää asiaa. Iloinen palveleva asenne ja armollisuus itseä ja toisia kohtaan ovat työkaluja, joilla yhdenvertaisuusagentti toimii. Jokainen tekee virheitä ja virheistä opitaan yhdessä.
- Huom! Yhdenvertaisuusagentti ei lähde ratkomaan tilanteita, jotka saattavat täyttää rikoksen tunnusmerkit, vaan tukee uhria tekemään ilmoituksen poliisille.

Yhdevertaisuusagentin toimintamalli

- Havainto ja kuuleminen
- Interventio eli tilanteeseen puuttuminen
- Tilanteen selvittäminen
- Jatkotoimenpiteet ja jälkihoito

Hyviä ja toimivia sanoituksia puuttumiseen.

- ”Hei, anteeksi mutta eräs henkilö täällä oli kokenut teidät jollain tapaa uhkaavaksi ja lupasin häirintäyhdyshenkilönä käydä selvittämässä että olikohan tässä minkälainen tilanne...”
- ”Hei, eräs henkilö tuli kertomaan minulle, että olitte ollut hänelle epäasiallinen. Minun täytyy häirintäyhdyshenkilönä nyt kysyä, että satutko muistamaan tilannetta? Miltä se sinun mielestäsi näyttää? Meillä on täällä käytössä turvallisemman tilan periaatteet ja edellytämme jokaisen kunnioittavan niitä.”

Tauko

Nuorisoseurat

Case-esimerkit ryhmätehtävänä

Nuorisoseurat

Ryhmätehtävä

- Jakakaa ryhmässä case –esimerkkejä omasta (työ)elämästä, jolloin turvallisempi tila ei ole toiminut? Mitä olisit tehnyt tällöin toisin?
- Valitkaa ryhmän kanssa **yksi case –esimerkki** ja keskustelkaa, mitä olisi voitu tehdä ennaltaehkäisevästi, ettei tilannetta olisi päässyt syntymään tai mitä olisi tehnyt tilanteessa, mitä voisit tehdä tilanteen jälkeen? Mitä kysymyksiä herää, joita haluaisitte esitellä koko ryhmälle casestä? (aikaa keskustelulle on 20 minuuttia)
- Keskustelemme tiimien caseistä yhdessä (aikaa yhteiselle keskustelulle on 20 minuuttia)

Ryhmätehtävien purku

- Millaisen casen valitsitte?
- Esitelkää se, sekä miten puuttuisitte tilanteeseen.

Mitä voin viedä tästä mukaani käytäntöön?

- Harjoitteiden kautta voimme lisätä ymmärrystä asiasta yhdessä.
- Toiminnallisesti voimme tutustua esimerkiksi lainsäädäntöön tai eri osa-alueisiin (etuoikeuskehä, teflon –testi jne.).
- Turvallisemman tilan periaatteiden laatiminen kannattaa tehdä yhdessä koko yhteisön voimin.
- Sopikaa yhdessä, missä turvallisemman tilan periaatteet ovat näkyvillä ja miten ne perehdytetään yhteisöön tuleville uusille opiskelijoille ja/tai henkilöstölle
- Sopikaa yhdessä, miten asioihin puututaan, esim. onko teillä käytössä yv-agentit
- Sopikaa yhdessä, milloin ja miten turvallisemman tilan periaatteiden toteutumista seurataan.

Oppaita ja linkkejä

- Nuorisoseurojen Ovet auki kaikille - oppaan lopusta löytyy lähteet ja lisätietoja yhdenvertaisuus- ja moninaisuuskysymyksistä.
- Nuorisoseurojen Ovet auki kaikille – opas löytyy täältä: [Ovet auki kaikille \(nuorisoseurat.fi\)](https://nuorisoseurat.fi)
- Konkretiaa yhdenvertaisuussuunnitteluun Rauhankasvatusinstituutin ja Allianssin “Kaikki mukana?” -oppaasta: https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2021/05/kaikki-mukana_0.pdf
- Kansalaisfoorumin opas kouluttajille sisältää osiot syrjinnänvastaisesta lainsäädännöstä, identiteetin ja ennakkoluulojen merkityksestä, sekä yhdenvertaisuutta edistävästä opintokeskuksesta: <https://peda.net/kansalaisfoorumi/yhdenvertaisuus-ja-tasa-arvo-koulutuksissa>
- Yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus työyhteisössä (myös konkreettisia esimerkkejä s. 23): https://ttk.fi/files/5066/monimuotoisuus_netti.pdf
- www.yksittaistapaus.fi -> hyviä lyhytelokuvia herättämään keskustelua näistä aiheista.

LOPUKSI

[Inclusion Starts With I - YouTube](#)

Nuorisoseurat

**Kiitos – yhdessä rakennamme
tulevaisuuden!**

Nuorisoseurat